

SPLOŠNA MATURA IZ PSIHOLOGIJE V LETU 2011

Poročilo DPK SM za psihologijo

VSEBINA

1 Splošni podatki

- 1.1 Število in struktura kandidatov po izobraževalnem programu in statusu
- 1.2 Potek zunanjega ocenjevanja

2 Analiza dosežkov kandidatov

- 2.1 Porazdelitev dosežkov kandidatov po odstotnih točkah v tekočem letu
- 2.2 Meje za izpitne ocene
- 2.3 Splošni podatki o uspehu kandidatov s komentarjem

3 Vsebinska analiza nalog in vprašanj

- 3.1 Analiza uspeha po posameznih delih izpita
- 3.2 Analiza uspeha po posameznih nalogah (najpogostejše napake v odgovorih kandidatov)
- 3.3 Mnenje zunanjih ocenjevalcev
- 3.4 Napake v izpitnih polah

4 Ugovori kandidatov na oceno

5 Povzetek

- 5.1 Ocena uspeha kandidatov
- 5.2 Ocena kakovosti izpitnih pol
- 5.3 Druge ugotovitve

Avtorici:

Božena Veber Rasiewicz, glavna ocenjevalka za psihologijo
dr. Melita Puklek Levpušček, predsednica DPK SM za psihologijo
Poročilo je potrdila DPK SM za psihologijo na svoji 3. seji 16. 3. 2012.
Ljubljana, november 2011

1 Splošni podatki

1.1 Število in struktura kandidatov po izobraževalnem programu in statusu

V spomladanskem izpitnem roku splošne mature je pisni izpit iz izbirnega predmeta psihologija potekal v sredo, 1. junija 2011. Med pisanjem ni bilo nobenih posebnosti.

Število vseh kandidatov*, ki so 1. junija 2011 opravljali pisni izpit iz predmeta psihologija, je 1722, kar kaže na zmeren upad v primerjavi s prejšnjimi leti.

V preglednicah 1 in 1/a je prikazano število kandidatov, ki so opravljali splošno maturo iz psihologije v zadnjih petih letih (2007–2011).

Preglednica 1: Število vseh kandidatov, ki so opravljali splošno maturo iz psihologije, od leta 2007 do leta 2011.

	Vsi kandidati, ki so opravljali maturo iz predmeta PSIHLOGIJA
Število kandidatov 2011	1722
Število kandidatov 2010	1817
Število kandidatov 2009	1932
Število kandidatov 2008	1827
Število kandidatov 2007	1769

Vir: Statistični podatki Rica na dan 22. 8. 2011, 20. 8. 2010, 31. 8. 2009, 27. 8. 2008 in 18. 7. 2007.

Preglednica 1/a: Število kandidatov po izobraževalnem programu in statusu, ki so opravljali splošno maturo iz psihologije, od leta 2007 do leta 2011.

	Kandidati, ki opravljajo maturo prvič (splošne in strokovne gimnazije SKUPAJ)	Splošne gimnazije	Strokovne gimnazije	Maturitetni tečaj in odrasli	Poklicna matura	Vsi ostali
Število kandidatov 2011	1364	1264	100	155	89	114
Število kandidatov 2010	1431	1326	105	165	83	138
Število kandidatov 2009	1608	1462	146	154	49	121
Število kandidatov 2008	1462	1336	126	212	33	120
Število kandidatov 2007	1418	1295	123	235	27	89

Vir: Statistični podatki Ric na dan 22. 8. 2011, 20. 8. 2010, 31. 8. 2009, 27. 8. 2008 in 18. 7. 2007.

Splošno maturo iz psihologije je v spomladanskem izpitnem roku 2011 opravljalo 1722 kandidatov. Od tega je bilo takih, ki so opravljali maturitetni tečaj in odraslih udeležencev izobraževanja, 155, kandidatov s posameznim izpitom splošne mature ob poklicni maturi 89, ostalih kandidatov (popravni izpiti, izboljševanje ocene, ponovno opravljanje splošne mature v celoti) pa 114. Kandidatov brez upoštevanja tistih, ki so opravljali splošno maturo iz psihologije kot posamezni izpit splošne mature ob poklicni maturi, je bilo 1633.

* V poročilu uporabljeni samostalniki moškega spola, ki se pomensko in smiselno vežejo na splošna, skupna poimenovanja (npr. kandidat, ocenjevalec), veljajo tako za osebe ženskega kot moškega spola.

Primerjava med strukturo kandidatov za leto 2011 in leto 2010 je prikazana v preglednici 2.

Preglednica 2: Primerjava strukture kandidatov v spomladanskem roku splošne mature za leti 2011 in 2010.

	Kandidati, ki opravljajo maturo prvič				Ostali kandidati	
	Skupaj Gimnazije	splošne gimnazije	strokovne gimnazije	maturitetni tečaj in odrasli	poklicna matura	vsi ostali
Število kandidatov 2011	1 364	1 264	100	155	89	114
Število kandidatov 2010	1 431	1 326	105	165	83	138

Vir: Statistični podatki Rica na dan 22. 8. 2011 in na dan 20. 8. 2010.

1.2 Potek zunanjega ocenjevanja

Članice DPK SM za psihologijo smo izvedle moderacijo *Navodil za ocenjevanje* izpitnega gradiva v četrtek, 2. junija 2011. V petek, 3. junija, smo imeli seminar za ocenjevanje izpitnih pol za zunanje ocenjevalce in takrat smo jim tudi razdelili gradivo v ocenjevanje. Pri ocenjevanju je sodelovalo 36 zunanjih ocenjevalcev in 5 članic DPK SM, skupaj torej 41 ocenjevalcev. Iz ljubljanske regije je bilo 32, iz mariborske pa 9 ocenjevalcev.

Ocenjevanje se je izvajalo na domu. Ocenjevalci so ocenjevali 2. in 3. izpitno polo. Vsako izpitno polo sta ocenila dva neodvisna ocenjevalca.

Menjava nalog je bila izvedena 9. junija, oddaja nalog po 2. ocenjevanju pa je bila 16. junija 2011. V dneh med 17. in 21. junijem smo izvedli še kontrolno ocenjevanje.

V spomladanskem izpitnem roku je en ocenjevalec ocenil približno 84 izpitnih pol v prvem ocenjevanju in prav toliko v drugem.

209 izpitnih pol je bilo tudi kontrolno ocenjenih zaradi prevelikega odstopanja med ocenjevalcema (od tega 136 izpitnih pol 2 in 73 izpitnih pol 3). Kontrolno smo ocenili tudi tiste izpitne pole, kjer je bil rezultat 1 ali 2 odstotni točki pod mejo za pozitivno oceno. Takšnih pol je bilo 80 (39 izpitnih pol 2 in 41 izpitnih pol 3).

Kontrolno ocenjevanje je poleg glavne ocenjevalke izvajalo 8 pomočnikov glavnega ocenjevalca, ki jih je marca 2011 v soglasju z glavno ocenjevalko imenoval Državni izpitni center.

Prevzem gradiva, menjava in vračanje izpitnih pol so potekali brez posebnosti.

Med potekom izpita splošne mature iz psihologije na posameznih šolah ni bilo zabeleženih posebnosti.

Delo zunanjih ocenjevalcev je bilo v glavnem korektno izvedeno.

2 Analiza dosežkov kandidatov

2.1 Porazdelitev dosežkov kandidatov po odstotnih točkah v tekočem letu

V spomladanskem izpitnem roku 2011 je izpit splošne mature iz psihologije opravljalo 1722 kandidatov (vključeni so vsi, ki so izpit splošne mature opravljali prvič, maturitetni tečaj, 21-letniki ter odrasli in poklicna matura). Kandidatov, ki so izpit splošne mature opravljali prvič (splošne in strokovne gimnazije, brez maturitetnega tečaja, 21-letnikov ter odraslih in poklicne mature), je bilo 1364, povprečno število točk, ki so jih pri izpitu iz psihologije dosegli, je bilo 70,98. Od tega je bilo iz splošnih gimnazij 1264 kandidatov, dosegli so povprečno 71,98 točke. Kandidatov s strokovnih gimnazij je bilo 100, dosegli so povprečno 58,41 točke. Kandidatov, ki so obiskovali maturitetni tečaj, in odraslih, se je izpita iz psihologije udeležilo 155, njihov povprečni dosežek pri izpitu je bil 45,45 točke. Tistih, ki so opravljali splošno matura iz psihologije kot posamezni izpit splošne mature ob poklicni maturi, je bilo 89, v povprečju so pri izpitu dosegli 41,72 točke. Vseh ostalih kandidatov (popravni izpiti, izboljševanje ocene, ponovno opravljanje splošne mature v celoti) je bilo 114, njihov povprečni dosežek pri izpitu iz psihologije pa je bil 48,83 točke.

V nadaljevanju so predstavljeni nekoliko podrobnejši podatki o kandidatih, ki so izpit splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2011 opravljali prvič. Teh kandidatov je bilo 1364. Njihovo povprečno število točk, ki so jih dosegli pri prvi izpitni poli, je bilo 10,24 točke (lani 9,26) od možnih 12. Pri drugi izpitni poli so kandidati letos dosegli povprečno 17,21 točke (lani 17,32) od možnih 30. Pri tretji izpitni poli pa je bil njihov povprečni rezultat letos 21,71 točke (lani 20,31) od možnih 33. Pri notranjem delu izpita (seminarska naloga) so kandidati v povprečju dosegli 21,81 točke (lani 22,01) od možnih 25. Pri celotnem izpitu splošne mature iz psihologije pa je bilo povprečno število doseženih točk 70,98 (lani 68,91) od 100 možnih. Kandidati, ki so izpit splošne mature iz psihologije opravljali prvič, so torej letos v povprečju nekoliko uspešneje reševali izpitne naloge kot lani (za 2,07 točke bolje), medtem ko so si bili lanski in predlanski povprečni rezultati precej podobni. Povprečni rezultati so bili letos v primerjavi z lanskimi višji pri prvi izpitni poli (za 0,98 točke) in pri tretji izpitni poli (za 1,4 točke) ter nekoliko nižji pri drugi izpitni poli (za 0,11 točke) in pri notranjem delu izpita (za 0,2 točke).

Porazdelitev po doseženih točkah pri drugi in tretji izpitni poli se, podobno kot v preteklih letih, približuje Gaussovi krivulji (normalni porazdelitvi). Od take porazdelitve pa, podobno kot leta poprej, odstopa razporeditev po doseženih točkah pri prvi izpitni poli (naloge izbirnega tipa), kjer je krivulja levo asimetrična (povprečno število točk je 10,24 od 12 možnih). Naloge izbirnega tipa so za kandidate precej enostavne, kar kaže tudi povprečni indeks težavnosti 0,8536 (lani 0,7718, ki kaže, da so bile letos te naloge za kandidate še nekoliko lažje kot lani).

Porazdelitev je močno levo asimetrična pri seminarski nalogi (notranji del ocene), kjer so kandidati v povprečju dosegli 21,81 točke (podobno lani, in sicer 22,01 točke, in tudi v preteklih letih) od možnih 25. Med zunanjim in notranjim delom točkovne ocene je pozitivna korelacija, vendar je večji delež kandidatov z višjim številom točk.

2.2 Meje za izpitne ocene

Po pregledu statističnih podatkov, predvsem frekvenčne porazdelitve posameznih rezultatov pri celotnem izpitu iz psihologije in frekvenčnih porazdelitev rezultatov po posameznih izpitnih polah, ter na osnovi statistične analize rezultatov preteklih matur, smo članice DPK SM za psihologijo postavile sledeče meje za ocene: 46 točk za oceno zadostno (2), 60 točk za oceno dobro (3), 73 točk za oceno prav dobro (4) in 86 točk za oceno odlično (5).

Meje za ocene so ostale pri letošnji maturi iz psihologije v večini enake kot lani, spremenjena je bila samo meja za oceno odlično, ki je bila pomaknjena za 1 točko navzgor (lani 85 točk, letos 86 točk).

V preglednici 3 je prikazan pregled postavljenih mej za izpitne ocene za zadnjih pet let.

Preglednica 3: Pregled postavljenih mej za izpitne ocene pri psihologiji za obdobje 2007–2011.

	Meja za oceno zadostno (2)	Meja za oceno dobro (3)	Meja za oceno prav dobro (4)	Meja za oceno odlično (5)
Splošna matura 2011	46 točk	60 točk	73 točk	86 točk
Splošna matura 2010	46 točk	60 točk	73 točk	85 točk
Splošna matura 2009	47 točk	60 točk	73 točk	86 točk
Splošna matura 2008	47 točk	60 točk	75 točk	86 točk
Splošna matura 2007	47 točk	60 točk	77 točk	87 točk

Vir: Statistična poročila DPK SM za psihologijo, 2007–2011.

V preglednici 4 je prikazana razporeditev kandidatov, ki so splošno maturo opravljali prvič (brez kandidatov, ki nimajo statusa dijaka, odraslih udeležencev izobraževanja in maturitetnega tečaja), po posameznih izpitnih ocenah pri predmetu psihologija v spomladanskem izpitnem roku splošne mature 2011 (skupaj 1364 kandidatov).

Preglednica 4: Razporeditev kandidatov, ki so splošno maturo opravljali prvič, po posameznih ocenah.

Ocene	Skupaj gimnazije		Splošne gimnazije		Strokovne gimnazije	
	št. kandidatov	odstotek	št. kandidatov	odstotek	št. kandidatov	odstotek
1	55	4,03	40	3,16	15	15,00
2	234	17,16	197	15,59	37	37,00
3	386	28,30	355	28,09	31	31,00
4	447	32,77	432	34,18	15	15,00
5	242	17,74	240	18,99	2	2,00
Skupaj	1 364	100,00	1.264	100,00	100	100,00

Vir: Statistični podatki Rica na dan 22. 8. 2011.

Podatki za kandidate, ki so maturo opravljali prvič, kažejo, da so v povprečju nekoliko boljši od lanskih. Letos je 17,74 % teh kandidatov doseglo pri psihologiji na splošni maturi odlično oceno (lani 15,44 %), pri predmetu pa ni bilo uspešnih 4,03 %, kar je podobno kot lani, ko ni bilo uspešnih 3,98 % kandidatov.

2.3 Splošni podatki o uspehu kandidatov s komentarjem

Pri taki postavitvi mej za ocene je bila povprečna ocena kandidatov, ki so prvič opravljali izpit splošne mature iz psihologije (to je 1364 kandidatov, brez maturitetnega tečaja, 21-letnikov ter odraslih in poklicne mature), 3,43 (lani 3,30), izpita pa ni uspešno opravilo 4,03 % od 1364 kandidatov (lani 3,98 % od 1431 kandidatov).

V preglednici 5 so prikazani splošni podatki o uspehu kandidatov pri izpitu splošne mature iz psihologije po posameznih kategorijah v spomladanskem izpitnem roku 2011.

Preglednica 5: Splošni podatki o uspehu pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku 2011.

	Dijaki, ki opravljajo maturo prvič				Ostali kandidati	
	skupaj gimnazije	splošne gimnazije	strokovne gimnazije	mat. tečaj in odrasli	poklicna matura	popravni, ponovno celotno, ...
Št. kandidatov	1364	1264	100	155	89	114
Povprečno št. % točk	70,98	71,98	58,41	45,45	41,72	48,83
Povprečna ocena	3,43	3,50	2,52	1,77	1,64	2,01
Odstotek odličnih	17,74	18,99	2,00	0,00	0,00	1,75
Odstotek negativnih	4,03	3,16	15,00	50,97	57,30	39,47

Vir: Statistični podatki Rica na dan 22. 8. 2011.

Če pogledamo podatke samo za splošne gimnazije, so kandidati dosegli povprečno oceno 3,50 (lani 3,37).

3,16 % teh kandidatov (lani 2,94 %) pri psihologiji na splošni maturi ni bilo uspešnih. Podatek za strokovne gimnazije je precej drugačen, in sicer: povprečna ocena je 2,52 (lani 2,50), 15,00 % teh kandidatov (lani 17,14 %) pa je bilo pri psihologiji na splošni maturi neuspešnih. Še precej slabši so podatki za maturitetni tečaj oz. odrasle in za poklicno maturo, in sicer: 50,97 % tečajnikov oz. odraslih (podobno lani 50,91 %) in 57,30 % poklicnih maturantov (lani 49,40 %) je bilo neuspešnih pri psihologiji na splošni maturi. Poleg teh pa je bilo izmed ostalih 114 kandidatov (to so tisti, ki so npr. maturo v celoti ali delno popravljali) 39,47 % (lani 45,65 %) neuspešnih pri psihologiji.

V preglednici 6 so prikazani podatki o deležu neuspešnih kandidatov po kategorijah (skupaj gimnazije, splošne in strokovne gimnazije, maturitetni tečaj in odrasli, posamezni izpit splošne mature ob poklicni maturi in ostali) za zadnjih pet let (2007–2011).

Preglednica 6: Delež neuspešnih kandidatov pri izpitu splošne mature iz psihologije v spomladanskem izpitnem roku za obdobje zadnjih pet let (2007–2011).

	Dijaki, ki opravljajo maturo prvič				Ostali kandidati	
	skupaj gimnazije	splošne gimnazije	strokovne gimnazije	mat. tečaj in odrasli	poklicna matura	popravni, ponovno celotno, ...
Splošna matura 2011	4,03	3,16	15,00	50,97	57,30	39,47
Splošna matura 2010	3,98	2,94	17,14	50,91	49,40	45,65
Splošna matura 2009	4,35	3,90	8,90	55,19	61,22	36,36
Splošna matura 2008	3,90	2,92	14,29	43,87	51,52	35,00
Splošna matura 2007	3,03	2,63	7,32	45,53	55,56	ni podatka

Vir: Statistični podatki Rica na dan 22. 8. 2011, 20. 8. 2010, 31. 8. 2009, 27. 8. 2008 in 18. 7. 2007.

Podatki kažejo, da se delež neuspešnih iz leta v leto nekoliko spreminja, niha, ne moremo pa trditi, da je trend v smer povečevanja deleža neuspešnih kandidatov pri izpitu splošne mature iz psihologije stalen.

3 Vsebinska analiza nalog in vprašanj

3.1 Analiza uspeha po posameznih delih izpita

Izpitna pola 1

Izpitna pola 1 vsebuje vprašanja izbirnega tipa, odgovorov na ta vprašanja zunanji ocenjevalci ne vrednotijo. Kandidati pri tej poli v povprečju dosegajo dokaj visoko število točk, ker je ta način odgovarjanja zanje lažji.

Izpitna pola vsebuje 12 nalog, izmed katerih so bile nekatere za kandidate zelo lahke; npr. 1. in 6. naloga, ki sta se nanašali na opazovanje obraznih izrazov čustev in na vrste učenja (pri obeh znaša indeks težavnosti 0,97). Po težavnosti pa je izstopala 9. naloga, ki se je nanašala na ugotavljanje področja samopodobe (indeks težavnosti znaša 0,59).

Izpitna pola 2

Izpitna pola 2 vsebuje tri naloge esejskega tipa, izmed katerih kandidati izberejo dve. Kot je razvidno iz statističnih podatkov, so kandidati najpogosteje izbrali 1. nalogo (1111 od 1364 kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz psihologije prvič), po pogostosti izbire je sledila 2. naloga (927 kandidatov), najmanjkrat pa so izbrali 1. nalogo (690 kandidatov). Povprečno število doseženih točk pri nalogah esejskega tipa se nekoliko razlikuje, najnižje je pri 1. nalogi (znaša 7,80 točke od 15 možnih), pri 2. nalogi znaša 8,23 točke, najvišje pa je pri 3. nalogi (10,37 točke). Največje možno število točk, ki je pridobljeno iz odgovorov na posamezne dele strukturiranega eseja, je 12, kandidat pa lahko pridobi še največ 3 točke za notranjo zgradbo eseja (skupaj torej 15 možnih točk). Statistična analiza je tudi pokazala, da je bila za kandidate najzahtevnejša 1. naloga esejskega tipa (indeks težavnosti 0,52), sledi 2. naloga (indeks težavnosti 0,55), najmanj zahtevna pa je bila za kandidate 3. naloga esejskega tipa (indeks težavnosti znaša 0,69).

Izpitna pola 3

Izpitna pola 3 vsebuje štiri strukturirane naloge, kandidati pa izberejo in rešijo tri. Povprečno število točk pri 1. strukturirani nalogi znaša 7,64, pri 2. nalogi 6,88, pri 3. nalogi 6,90 in pri 4. nalogi 7,47 (pri vsaki od strukturiranih nalog je mogoče doseči največ 11 točk). Statistična analiza je pokazala, da sta bili 2. in 3. strukturirana naloga za kandidate po težavnosti enaki (pri obeh znaša indeks težavnosti 0,63). Podobne težavnosti pa sta bili 1. in 4. naloga (indeks težavnosti 0,69 in 0,68). Najpogosteje so kandidati odgovarjali na 3. strukturirano nalogo (1139 od 1364 kandidatov), po pogostosti izbora je sledila 4. naloga (izbralo jo je 1094 kandidatov), nato 1. strukturirana naloga, ki jo je izbralo 1067 kandidatov, najmanj pogosto pa so izbirali 2. strukturirano nalogo (izbralo jo je 792 kandidatov).

3.2 Analiza uspeha po posameznih nalogah (najpogostejše napake v odgovorih kandidatov)

Izpitna pola 2

1. esejsko vprašanje

Napake v odgovorih so se najpogosteje pojavljale, ko so kandidati namesto navajanja lastnosti, ki sodijo k posamezni dimenziji, opisovali dimenzije ali pa so govorili o vedenju, namesto navajali lastnosti. Pri navajanju lastnosti psihotizma so pogosto navajali lastnosti, ki sodijo k čustveni labilnosti (nevroticizmu).

Napake so se pojavljale tudi pri zahtevanem presojanju prednosti in pomanjkljivosti Eysenckove teorije, namesto tega so kandidati primerjali tipologije z dimenzionalnim pojmovanjem osebnostnih lastnosti.

Nekaj napak se je nanašalo tudi na zamenjavo pojmov »introvertnost« in »ekstravertnost« z »introspekcija« in »ekstraspekcija« ter pojma »psihotizem« in »psihotičnost«.

Težave pri tej nalogi so izhajale predvsem iz neznanja, nekaj pa tudi iz nerazumevanja – nekateri kandidati ne razumejo pojma »dimenzija« in njenih dejanskih prednosti.

2. esejsko vprašanje

Kandidati so imeli težave s časovno opredelitvijo stopenj po Piagetu, kar kaže na neznanje. Z nalogami so neustrezno ponazarjali, kako bi lahko ugotavljali, ali je otrok že na stopnji konkretnih operacij oziroma formalnih operacij (primeri nalog slabše kakovosti ali neustrezni primeri nalog), kar kaže na pomanjkljivo razumevanje značilnosti stopenj.

Nekateri kandidati so imeli težave pri presojanju prednosti in pomanjkljivosti Piagetove teorije osebnosti.

3. esejsko vprašanje

Kandidati so slabše opredeljevali predsodke (izpuščali so predvsem čustveno komponento), imeli so tudi težave pri navajanju hierarhično razvrščenih stopenj izražanja predsodkov, ali pa so stopnje med seboj pomešali – pomanjkljivo znanje. Izkazovali so tudi ohlapno razumevanje pojma »genocid«.

V zadnjem delu eseja kandidati mnogokrat niso pojasnili dejavnikov, za katere so presodili, da vplivajo na oblikovanje predsodkov.

Izpitna pola 3

1. strukturirana naloga

Pri vprašanju A) so kandidati najpogosteje pomanjkljivo opredeljevali pojem čutne adaptacije. Pogosto tudi niso prepoznali ustreznega dražljaja in občutka.

Sploh so izkazovali slabo poznavanje dražljajev in odgovarjajočih občutkov, kar se je pokazalo tudi pri vprašanju B). Nekateri so čutno adaptacijo zamenjevali s čutnimi pragi. Pri vprašanju C) so kandidati pogosto navajali zelo splošne presoje brez pojasnitev.

2. strukturirana naloga

Pri vprašanju A) so mnogi kandidati napačno prepoznali faktorje; tako so zamenjevali besedni in besednostni faktor, namesto zaznavnega so pogosto navajali prostorski faktor, namesto faktorja sklepanja pa številski faktor.

Pri vprašanju B) so imeli kandidati zopet težave pri navajanju faktorjev, nekateri so jih poimenovali »po svoje«. Primeri nalog, s katerimi naj bi ponazarjali merjenje posameznih faktorjev, so bili mnogokrat slabo predstavljeni.

Pri vprašanju C) so kandidati najpogosteje presojali pomembnost faktorjev za oba poklica (za novinarja in veterinarja), čeprav je vprašanje zahtevalo presojo samo za en poklic.

Na splošno pa so pri tej nalogi nekateri tudi zamenjevali faktorje po Thurstonu z inteligentnostmi po Gardnerju.

3. strukturirana naloga

Pri vprašanju A) so imeli kandidati težave s pravilnim prepoznavanjem vrste konflikta. Konflikt so tudi slabo opisovali, kar se odraža tudi pri odgovoru B). Primeri, s katerimi naj bi ponazarjali vrste konfliktov pri mladostniku, so bili dostikrat nejasni. Nekateri kandidati so opisovali konflikte (spore) med osebami.

Pri vprašanju C) so pogosto presojali vpliv konfliktov zelo na splošno in ne na medosebne odnose mladostnikov. Presoje so slabo pojasnjevali.

4. strukturirana naloga

Pri vprašanju A) so kandidati pogosto slabo opredeljevali ustvarjalnost in nejasno opisovali, kako se v ustvarjalnosti kažejo fluentnost in fleksibilnost.

Pri vprašanju B) so mnogokrat napačno poimenovali faze ali pa jih razvrščali po napačnem redu. Pri nekaterih primerih je bilo tudi težko razbrati mejo, kje se začne naslednja faza ustvarjalnosti.

Pri vprašanju C) so pogosto samo naštevati različne šolske dejavnosti (ali pa kar šolske predmete), brez razlage, zakaj naj bi spodbujale razvoj ustvarjalnosti; ali pa so se razlage za vse dejavnosti ponavljale, niso bile raznovrstne.

3.3 Mnenje zunanjih ocenjevalcev

Zunanji ocenjevalci so izpolnili vprašalnike in ocenili karakteristike izpitnih nalog. Članice DPK SM vprašalnika nismo izpolnjevale, saj smo sestavljavke izpitnih vprašanj oziroma nalog in točkovnikov oz. *Navodil za ocenjevanje*.

Večina ocenjevalcev meni, da so naloge ustrezno sestavljene in so tudi primerno težavne. Kritičnih pripomb ocenjevalcev je bilo zelo malo. Kritika je bila namenjena npr. prvemu delu 1. esejske naloge, ki je zahtevala naštevanje osebnostnih lastnosti samo za en (izbrani) pol vsake dimenzije osebnosti po Eysencku, da je bila ta zahteva v vprašanju za kandidate premalo razumljiva.

Dva ocenjevalca sta imela pripombo na težavnost 2. esejske naloge, ki se je nanašala na Piagetovo teorijo, da je bila za kandidate precej zahtevna.

Kritika je bila namenjena tudi 4. strukturirani nalogi, podvprašanju C, ki je spraševalo po šolskih dejavnostih, ki spodbujajo razvoj ustvarjalnosti, da je bilo za kandidate vsebinsko prelahko.

Zunanji ocenjevalci so tudi ocenjevali, katere taksonomske stopnje kandidati slabše obvladajo, ko odgovarjajo na vprašanja. Analiza odgovorov ocenjevalcev vedno znova pokaže, in tako velja tudi za izpit splošne mature 2011, da imajo kandidati težave pri vseh taksonomskih stopnjah, največ pa pri znanju in vrednotenju.

Podanih je bilo še nekaj drugih pripomb, ki so se nanašale na posamezne zahteve, navedene v *Navodilih za ocenjevanje*, glede natančnosti določenih odgovorov. Tako naj bi bile zahteve pri 2. strukturirani nalogi prestroge, če so kandidati napačno (laično) poimenovali faktorje inteligentnosti; v tem primeru pri odgovorih A) in B) niso dobili nobene točke. Pri 3. strukturirani nalogi pa so zaradi površnega opisovanja konfliktov (če niso uporabili izraza »cilj« ali »motiv«) po mnenju ocenjevalke izgubili preveč točk (konkretno 3 točke).

Ocenjevalce smo tudi vprašali, katerim tipom vprašanj bi v bodoče dali prednost, in kar nekaj se jih je opredelilo, da bi bilo dobro poleg obstoječih ponuditi tudi vprašanja odprtega tipa s krajšimi odgovori.

3.4 Napake v izpitnih polah

Oblikovalskih in tiskarskih nepravilnosti v izpitnih polah ni bilo opaziti.

4 Ugovori kandidatov na oceno

Po razglasitvi rezultatov spomladanske splošne mature 2011 so nekateri kandidati zaprosili za vpogled tudi v izpitne pole pri psihologiji. Takih kandidatov je bilo 105 (lani 154), od teh pa je nato 29 kandidatov (lani 70) podalo ugovor na oceno. Po opravljenih izvedenskih pregledih izpitnih nalog se je letos pri 13 kandidatih (lani pri 37) spremenilo skupno število doseženih točk, pri 8 kandidatih (lani pri 14) pa je prišlo do spremembe ocene (stanje teh podatkov Rica za letošnje leto je na dan 17. 8. 2011).

Pri izvedenskih pregledih so sodelovale 4 izvedenke. Ugotovitve kažejo, da se je letos število vpogledov občutno zmanjšalo, močno pa se je zmanjšalo tudi število ugovorov in temu primerno tudi število sprememb skupnega števila doseženih točk. Do spremembe ocene pa je prišlo pri tistih kandidatih, ki jih je od višje ocene ločilo majhno število točk.

5 Povzetek

5.1 Ocena uspeha kandidatov

Povprečni uspeh v spomladanskem izpitnem roku je bil nekoliko višji kakor lanski. Kandidati (gimnazijci, ki so prvič opravljali splošno maturo) so v povprečju dosegli 70,98 točke (lani 68,91 točke). Povprečna ocena je bila 3,43 (lani 3,30). Kriterij za pozitivno oceno je bil enak kakor lani (46 točk). V primerjavi z lanskim letom se je meja za ocene spremenila le pri oceni odlično (letos 86 točk, lani 85 točk). Približno enak je bil tudi odstotek neuspešnih kandidatov (letos 4,03 %, lani 3,98 %). Kandidati, ki so izpit splošne mature iz psihologije opravljali prvič, so letos v povprečju nekoliko uspešneje reševali izpitne naloge kakor lani: povprečni rezultat pri izpitni poli 1 (naloge izbirnega tipa) je bil nekoliko višji kakor lani (letos 10,24 točke, lani 9,26 točke od možnih 12 točk), povprečni rezultat pri izpitni poli 2 (strukturirani esej) je bil podoben lanskemu (letos 17,21 točke, lani 17,32 točke od možnih 30 točk), pri izpitni poli 3 (strukturirane naloge) pa zasledimo višji rezultat kakor lani (letos 21,71 točke, lani 20,31 točke od možnih 33 točk). Pragove za ocene smo določili na podlagi statistične analize razporeditve po doseženih točkah in na podlagi vsebinske analize odgovorov kandidatov, zlasti pri mejnih točkah. Tudi letos se je izkazalo, da kandidati dosegajo nadpovprečne rezultate pri seminarski nalogi (21,81 točke od možnih 25 točk). Razlog za boljši uspeh v notranjem kakor v zunanem delu izpita je v dejstvu, da je seminarska naloga samostojno delo, kandidati imajo na voljo mentorjevo pomoč, izberejo si temo, ki jih zanima. S seminarsko nalogo preverjamo predvsem raven razumevanja in uporabo psihološkega znanja. Zato verjetno tudi kandidati vanjo vložijo več truda kakor v učenje za zunanji del izpita.

5.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Večina ocenjevalcev je menila, da so naloge ustrezno sestavljene in tudi primerno težke. Kritičnih pripomb ocenjevalcev je bilo zelo malo. Kritika je bila namenjena na primer prvemu delu 1. esejske naloge, ki je zahtevala naštetje osebnostnih lastnosti samo za en (izbrani) pol vsake dimenzije osebnosti po Eysencku. Vprašanje naj bi bilo za kandidate premalo razumljivo.

Dva ocenjevalca sta imela pripombo na težavnost 2. esejske naloge, ki je zadevala Piagetovo teorijo. Za kandidate naj bi bila ta naloga precej zahtevna.

Kritika je bila namenjena tudi 4. strukturirani nalogi, podvprašanju C: spraševalo je po šolskih dejavnostih, ki spodbujajo razvoj ustvarjalnosti. Za kandidate naj bi bilo to vprašanje vsebinsko prelahko.

5.3 Druge ugotovitve

Priprava in ocenjevanje izpitnih pol sta potekala brez večjih težav. Število kontrolnih (tretjih) ocen je primerljivo z lanskim (209 izpitnih pol, lani 212). Letos smo prvič izvajali kontrolno ocenjevanje nalog kandidatov, ki so bili 1 ali 2 točki pod spodnjo mejo za pozitivno oceno. To je bil verjetno tudi razlog, da se je število ugovorov na ocene bistveno zmanjšalo (letos 29, lani 70). Pri 8 kandidatih (lani 14) se je po opravljenih izvedenskih pregledih izpitnih nalog ocena spremenila. Sprememba ocene se je zgodila predvsem pri kandidatih, ki jih je od višje ocene ločilo le minimalno število točk.